

בולי, "חלונות שאגאל" (I)

"Chagall Windows" Stamps (I)

155

6.3.73

ה ש י ר ו ת ה ב ו ל א י

ירושלים, תל אביב - יפו, חיפה, טבריה, נתניה
באר שבע, נ.ת. לוד, אשקלון, רחובות, נהריה

PHILATELIC SERVICES
TEL AVIV - YAFO • ISRAEL

יצירתו של מארק שאגאל

שנים עשר חלונות הזכוכית הצבעוניים, הנם כליל-תפארתו של בית הכנסת הנמצא בבית החולים האוניברסיטאי של "הדסה" בעין-כרם. חלונות נפלאים אלה הוזוהרים באור יקרות והמסמלים את שנים עשר בני יעקב, אבות שנים עשר שבטי ישראל, הנם אבן שואבת למבקרים הרבים בירושלים.

כל אחד מהם מתנשא בזהרו לגובה של 3.5 מטרים ולרוחב של 2.5 מטרים והוא גדוש סיפורים מן התורה. כל חלון מספר לא רק על קטע מכתבי הקודש במשך תקופה של 3700 שנים, אלא גם רומז על חלקו של כל שבט משנים עשר השבטים בחיי עם ישראל. בכל חלון מופיע, בכתב עברי, שם השבט וכן גם איזה בית כפרי קטן מאלה שהיו מצויים בעיר מולדתו של הצייר, ויטבסק שבערבות רוסיה, בה נולד בשנת 1887 ובה בילה את ילדותו ושנות נעוריו.

שאגאל קבל ברצון את הזמנת "הדסה" – ההסתדרות הציונית של נשי אמריקה – ליצור יצירה אשר תקשט ותפאר את בית הכנסת החדש שבהרי יהודה. לאחר שנתיים של עבודה מאומצת, הוצבו בחודש פברואר 1962 החלונות במקום המיועד והזכרו מיד כשיא הקריירה האמנותית הארוכה והמפוארת של מארק שאגאל.

לאה, אשתו הראשונה של יעקב אבינו, היתה אמם של ששה מבין: ראובן, שמעון, לוי, יהודה, זבולון ויששכר. בספר בראשית, פרק מ"ט 3–4, מסופר על ברכת יעקב לבניו על ערש הדוי, כאשר בפנותו לראובן אמר: "...בכורי אתה... פחו כמים..." – ומכאן מקור הצבע הכחול השולט בחלונו של ראובן.

הכחול בולט גם בחלונו של שמעון, אולם כאן הוא מהול באדום, צהוב וירוק. שמו של שמעון קורן ממעגל כתום ברקיע ולרגליו מופיע בעברית הפסוק "...אורור אפם כי עז ועברתם כי קשתה..." (בראשית מ"ט 7). יעקב כנראה לא יכול היה לסלוח לשני בניו על שנטלו את החוק בידיהם ונקמו את חטיפת אחותם דינה.

חלון הזהב של לוי הוא כנראה הקליל והעליון מכולם בסיגנונו. השם מתנוסס באותיות עבריות מעל למגן דוד, כאשר מתחתיו מופיעים לוחות הברית, שמורים ומוגנים על ידי מנורות מפוארות, ועליהם חרוטה ברכת משה כי בני השבט הזה "...יורו משפטיך ותורתך לישראל..." (דברים ל"ג 10).

גדולה היתה השפעתו של יהודה על תולדות עם ישראל. בנחלת בני יהודה הכוללת את הרי יהודה כשעין כרם נמצאת במרכזם, היתה גם ממלכת יהודה אשר התקיימה דורות רבים. שאגאל מסמל את היעוד המלכותי של יהודה בארגמן עז של הרקע, בכפות הידים הנשואות בברכה ובנבואתו של יעקב: "...ישתחוו לך בני אביך..." (בראשית מ"ט 8).

זבולון, שבט של יורדי ים, מיוצג בעזרת מים רבים השורצים דגה, כשצבע שקיעת השמש האדום שולט בו. סירה בהירת מפרשים מזכירה את דברי יעקב: "...זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות..." (בראשית מ"ט 13).

חלון הירוק ומלא השלווה של יששכר, משקף שדות מרעה ירוקים שופעים תבואה, עצים, פרחים וגפנים, ואת ההבטחה לשפע ברכת האדמה.

אדמות שבט יששכר היו בגליל התחתון הפורה, מקור עליו יכול
היה יעקב לאמר: "...וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה..."
(בראשית מ"ט ט 15).

ס. מ.

turies. Chagall marks Judah's royal destiny by the rich crimson of the background, by the hands raised in benediction, and by the script of Jacob's prophecy that "Thy father's children shall bow down before thee." (Genesis 49:8).

Zebulun, the seafaring tribe, is represented by a fish-filled sea reddened by a purple sunset. A boat with bright sails recalls Jacob's words in Genesis 49:13 that "Zebulun shall dwell at the haven of the sea: and he shall be a haven of ships".

Issachar's green, peaceful window shows verdant pastures; abundant crops; trees, flowers and vines, and the promise of a plentiful harvest. Issachar's lands were in fertile Lower Galilee, where Jacob could truly say that "he saw the land that it was pleasant." (Genesis 49:15).

Sylvia Mann

Marc Chagall's twelve magnificent stained glass windows form the crown of the Hadassah—Hebrew University Medical Centre Synagogue in Ein Karem, Jerusalem. Symbolizing the twelve sons of Jacob from whom stemmed the twelve Tribes of Israel, these brilliant, jewel-toned windows have become one of the highlights of a visit to Jerusalem.

Each glowing unit measures 11½ feet (3.5 metres) in height and 8 feet (2.5 metres) in width, and is crammed with biblical lore. Each window reveals not only another angle of the 3,700-year-old Bible story, but also the part played by every tribe in Israel's national life. Each one carries its name in Hebrew script, as well as a tiny farmhouse reminiscent of those in the Russian township of Vitebsk where Chagall was born in 1887 and where he spent his early years.

Requested by Hadassah — the Women's Zionist Organization of America — to create the stained glass windows for its new synagogue in the Judean Hills, Chagall readily accepted. Two years of hard work followed, and in February 1962, when the windows were ceremoniously installed, Chagall's creations were acclaimed as the masterpieces of his long and distinguished career.

Jacob's wife, Leah, was the mother of six of his sons — Reuben, Simeon, Levi, Judah, Zebulun and Issachar. Genesis 49: 3-4 tells how Jacob on his deathbed blessed his sons, and to Reuben he said, "Thou art my first born . . . unstable as water," from which derives the blue in Reuben's window. The quotation shines in the pale sun above, and birds skim the surface of the lake.

Blue is again dominant in Simeon's window, but it is a blue diluted by red, yellow and green. Simeon's name beams from an orange circle in the sky, while along the base runs a Hebrew phrase from Genesis 49:7 — "Cursed be their anger, for it was fierce . . . and their wrath for it was cruel!" Jacob obviously could not forgive these two sons, Simeon and Levi, for taking the law into their own hands and avenging the abduction of their sister, Dinah.

Levi's golden window is perhaps the happiest. The name in Hebrew characters stands above a Shield of David, while, lower down, flanked by elaborate candlesticks, are the Tablets of the Law. On them is inscribed Moses' blessing, that this tribe would "teach Jacob thy judgment and Israel thy law." (Deuteronomy 33:10).

Judah's influence on Jewish history was great. In Judah's territory are the Judean Hills with Ein Karem in their midst, and here, too was the Kingdom of Judah which lasted for cen-

לוי-LEVI

שמעון-SIMEON

ראובן-REUBEN

יששכר-ISSACHAR

זבולן-ZEBULON

יהודה-JUDAH